

Данильченко Т.,
зав. відділу НБУВ

СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ОРГАНІЗАЦІЙНО-НОРМАТИВНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БІБЛІОТЕЧНИХ ВЕБ-САЙТІВ

Обговорюються підходи до формування організаційної та нормативної бази створення й функціонування бібліотечних веб-сайтів, уніфікація статистичних показників та розроблення типових документів щодо організації сайтів.

Ключові слова: бібліотечний веб-сайт, сайтобудівництво, інформаційно-комунікаційні технології, нормативне забезпечення.

Approaches to the development of organizational and normative framework for creating and operating of library websites, unification of statistical indicators and development of sample documents for organization of sites are discussed.

Keywords: Library website, site-creation, information and communication technologies, normative ensuring.

Обсуждаются подходы к формированию организационно-нормативной базы для создания и функционирования библиотечных веб-сайтов, унификация статистических показателей и разработка типовых документов для организации сайтов.

Ключевые слова: библиотечный веб-сайт, сайтостроение, информационно-коммуникационные технологии, нормативное обеспечение.

Суспільство XXI століття – суспільство інформаційне. Стрімкий розвиток інформаційно-комунікаційних технологій (надалі – ІКТ) зумовив становлення єдиного відкритого світового інформаційного простору, у якому сучасні бібліотеки нерозривно й органічно пов'язані з процесами генерації, накопичення та збереження інформації, знаходяться на передньому плані впровадження новітніх технологій. Реалізація можливостей упровадження ІКТ істотно зв'язана з наявністю надійних інформаційних ресурсів. Одним із найважливіших видів сучасних інформаційних ресурсів є веб-сайт, тобто віртуальне

представництво бібліотеки в Інтернеті, де пошук по внутрішніх ресурсах бібліотеки поєднується з пошуком інформації, яка знаходиться безпосередньо в Мережі.

Розвиток бібліотечного середовища в новому інформаційно-комунікативному просторі умовно можна поділити на три періоди, починаючи з кінця 1980-х рр.:

- початок 1990-х рр. – створення у бібліотеках електронних каталогів і надання доступу до них у локальному режимі;
- середина 1990-х рр. – надання доступу до мережі Інтернет, використання електронної пошти, протоколу FTP, створення перших бібліотечних сайтів;
- кінець 1990-х–2000-ні рр. – масова поява сайтів, розвиток широкого спектра електронних бібліотечних сервісів, що забезпечують доступ до них віддаленим користувачам.

Перші спроби комп'ютеризації книгозбірень в Україні належать до середини 1980-х рр., а перші бібліотечні сайти почали з'являтися тільки у 1996 р., активувався цей процес у 2000–2002 рр. [41].

На рівні рішень органів державної влади питання створення та розвитку національного електронного бібліотечного ресурсу актуалізується з 1998 року, після прийняття Закону України «Про Національну програму інформатизації» [33].

Згідно з даними інформаційно-довідкового порталу Library.ru, каталог бібліотечних веб-сайтів, станом на березень 2013 р. налічував 2461 адресу. До них належать веб-сайти українських бібліотек різних типів і різної відомчої підпорядкованості, а також веб-сайти корпоративних бібліотечних систем і центрів, бібліотечних асоціацій тощо. У зв'язку з динамічним розвитком Інтернету в цілому і бібліотечного веб-середовища зокрема, число бібліотечних сайтів змінюється щодня, що обумовлює стрімкий ріст публікацій, присвячених бібліотечному сайтобудівництву.

Українськими та зарубіжними дослідниками на сторінках фахових видань розглядаються різні аспекти організації та функціонування сайтів бібліотек. Серед досліджуваних проблем можна виділити декілька основних груп:

1. Питання щодо організації та наповнення **змістовного ядра сайту** [4, 9, 10, 14, 18, 23, 25]. В. Захаровим була запропонована типова схема бібліотечного сайту, що включає 45 ознак змістовного

наповнення, згрупованих у вісім розділів, які автор пропонує вважати елементами метаданих, що описують бібліотечну діяльність [18].

2. Порівняльний аналіз структури і принципів утворення основних розділів сайту, схеми «ідеального» бібліотечного сайту, рекомендації та методики зі створення, просування ресурсів бібліотеки за допомогою сайтів [13, 14, 18, 20, 22, 23, 24, 25]. Триває розробка моделі інформаційної структури сайту бібліотеки, в основу формування якої покладена діяльнісна ознака і читацьке призначення.

3. Аналіз діяльності веб-сайтів бібліотек та їхня роль у науково-інформаційному полі, відвідуваність сайтів, цитування їхніх ресурсів, облік віртуальних користувачів, просування сайтів [1, 6, 15, 21, 31, 36, 37, 44, 52].

4. Обслуговування за допомогою сайтів [3, 16, 38].

5. Практичний досвід створення сайтів і підходи до формування їхнього контенту, розробка методики дослідження сайтів та створення їхнього інформаційного образу об'єкта сайтобудівництва [9, 14, 19, 29, 41, 45, 48, 49].

6. Створення критерійної бази показників і критеріїв оцінки веб-ресурсів [9, 7, 10, 24, 50]. За словами Н. І. Гендіної [10], стихійна та масова поява сайтів бібліотечної сфери спровокувала проблему їхньої якості, що носить комплексний характер і охоплює питання програмно-технічного, організаційного так і семантичного плану, тому і викликає особливий інтерес світової професійної спільноти.

На сьогодні розроблення критеріїв і критерійних показників оцінки якості й ефективності сайтів під час проектування, створення та функціонування ресурсу є однією з проблем, що потребує вирішення.

Нагадаємо, що в рамках роботи Європейського союзу з питань оцифрування національної культурної спадщини в Брюсселі (17 липня 2001 р.) була розроблена «брюссельська структура якості», що стала основою проекту Minerva «Визначення потреб користувачів, змісту і критеріїв якості веб-сайтів щодо культури». У методичній частині проекту представлено десять принципів визначення якості веб-сайтів бібліотек, музеїв, архівів, а також інших установ і організацій сфери культури, зокрема, прозорість, ефективність, орієнтація на користувача, реактивність, сумісність та ін. За кожним принципом визначені критерії, яким повинен відповідати сайт [32].

Інтенсивне впровадження ІКТ у діяльність бібліотек, розширення номенклатури бібліотечних сервісів, використання та створення власних інформаційних продуктів порушило проблеми організаційного та нормативного характеру. Не дивлячись на чималу

кількість публікацій, присвячених упровадженню новітніх інформаційно-комунікативних технологій у діяльності бібліотек, зокрема, бібліотечним веб-сайтам, активному обговоренню цих питань на наукових конференціях, не можна сказати, що існує надійна методологічна база для організації, упровадження та функціонування ІКТ у бібліотеках. Нагальним постає питання методико-технологічного та нормативного обґрунтування процесу створення та експлуатації бібліотечних веб-сайтів, що дасть можливість у майбутньому гарантувати створення конкурентоспроможного продукту з якісним контентом.

Таким чином, активний розвиток бібліотечного веб-середовища (сайтів і порталів) актуалізував ряд проблем, які необхідно вирішувати, зокрема:

- вивчення сайту бібліотеки як іміджевого інструменту, електронного полідокумента, особливого інтегрованого ресурсу і програмного продукту [26];

- вивчення глибини та різноманітності інформаційного змісту бібліотечного сайту, встановлення закономірностей, принципів організації його інформаційної структури;

- розроблення методики дослідження сайтів і структуризації інформації на них; теоретичних принципів проектування і створення сайтів;

- створення нормативного забезпечення діяльності бібліотечних веб-сайтів (гости, стандарти, лексичне забезпечення тощо);

- розроблення типового положення про сайт, типового положення про відділ, який займається підтримкою сайту з чітким розподілом функціональних обов'язків;

- формування системи статистичних показників бібліотечного сайту (у т. ч. обліку електронних документів та статистики відвідувань);

- визначення критерійної бази показників і критеріїв оцінки веб-ресурсів;

- укладання методичних рекомендацій з нормування праці фахівців, зайнятих у цій сфері.

На сьогоднішній день найбільше напрацювань стосуються організаційної сторони сайтобудівництва.

Уперше до розкриття організаційних питань створення бібліотечного веб-сайту та надання методичних рекомендацій з цього приводу звернулись Державна бібліотека України для юнацтва та Національна парламентська бібліотека України. Відповідно у 2002 році

Державною бібліотекою України для юнацтва були випущені методичні рекомендації «WEB-САЙТ БІБЛІОТЕКИ ДЛЯ ЮНАЦТВА» [19], а Національною Парламентською бібліотекою України у 2004 р. були видані методичні рекомендації з організації, створення та підтримки бібліотечного веб-сайту «Веб-сайт: десять кроків до успіху» [34], також за цими матеріалами була створена електронна версія (слайдова презентація).

Наразі у складі документів, що супроводжують процес створення, експлуатації й оптимізації сайтів, можна виділити три основні групи [9]: **нормативну, інструктивно-методичну та довідкову.**

Нормативна база сайтобудівництва представлена стандартами, нормативно-технічними розпорядженнями й іншими нормативними матеріалами, що повинні бути створені на державному рівні як сумісні з аналогічними міжнародними документами.

У зв'язку з відсутністю сьогодні нормативних документів, що регламентують процес створення і ведення сайтів, розроблення відповідної документації, у першу чергу є необхідним звернення до стандартів, що діють, і керівних документів в області інформаційних технологій (комплексу стандартів 34. Інформаційна технологія), досвіду використання формалізованих методів побудови уніфікованих систем документації, направленою на вирішення завдань із вдосконалення структури, вимог до змісту документа, його форми, якості підготовки [25].

Ще у 2007 р. у своїй доповіді на Чотирнадцятій міжнародній конференції «Крим 2007: Бібліотеки України і світова бібліотечна інфраструктура» І. А. Шевченко підкреслила, «що Україні слід пройти певні етапи до того, як стати відносно активною складовою світової інформаційної інфраструктури. Перший етап – сумісність бібліотечно-інформаційних систем і мереж, розроблених різними фірмами і корпораціями, а також забезпечення переходу фірмових систем на інтерфейси відповідно до українських стандартів; другий етап – міждержавна сумісність інформаційних технологій, її вплив на процеси міжнародного інформаційного обміну і повноцінну участь України в цьому процесі, який безпосередньо пов'язаний з необхідністю створення загальних принципів і технологій побудови інформаційних систем і мереж у рамках Міжнародної організації по стандартизації (ІСО), тому що сумісність вітчизняної інформаційної інфраструктури зі світовою може бути забезпечена тільки за умови відповідності системи вітчизняних стандартів у інформаційній сфері відповідним міжнародним стандартам» [51].

Також про необхідність дотримання стандартів зазначає у своїх працях відомий теоретик і практик у галузі сайтобудівництва Я. Нільсен [30].

Нині на Заході вже розроблено низку стандартів, що описують процеси проектування інтернет-систем і процеси «юзабіліті» (використання) сайтів [35].

На етапі проектування використовують такі стандарти:

- ISO 13407 – у якому описаний процес проектування інтерактивних систем, орієнтованих на користувачів. Цей стандарт містить рекомендації з організації процесу проектування інтерфейсів, також у стандарті описані методи юзабіліті, необхідні для визначення контексту використання продукту тощо;

- IEEE 830-1993 – «Специфікація вимог до програмного забезпечення»;

- ISO 16982 – ергономіка взаємодії «людина–система»; Методи, засновані на зручності застосування, для забезпечення проектування, орієнтованого на людину;

- ISO 18529 – ергономіка людино-комп'ютерної взаємодії – опис процесу проектування інтерфейсів, орієнтованих на користувачів.

На етапі кодування:

- ISO 14915 – ергономіка програмного забезпечення мультимедійних інтерфейсів, призначених для користувачів. У стандарті подано рекомендації зі створення елементів управління мультимедійними продуктами (наприклад, навчальними системами, довідковими кіосками, електронними довідками);

- ISO 16071 – ергономіка взаємодії «людина–система», Керівні вказівки з доступу до інтерфейсів «людина–машина»;

- ISO/IEC 9126-1:2001 – розробка програмного забезпечення. Якість продукції. Частина 1. Модель якості;

- ISO/IEC 23026:2006 – розробка програмного забезпечення. Практика, що рекомендується, для мережі Інтернет. Розробка веб-сайту, адміністрування і життєвий цикл веб-сайту [35].

В Україні введені в дію стандарти ІСО в рубриці «35 – Інформаційні технології», підрубриці «35.100 – Взаємовикористання відкритих систем (ІСО)» – три стандарти зі взаємозв'язку відкритих систем, два стандарти щодо рівня мереж і стандарти з прикладного рівня, шість стандартів щодо гармонізації термінології та понятійного апарату, методики розробки тезаурусів, дослідження документів, відбору термінів індексації [51].

Значно ускладнює процес використання в бібліотеках електронних документів відсутність термінологічних і технологічних

стандартів. Питання стандартизації процесу організації електронних бібліотек та інших інформаційних ресурсів, пов'язаних з ідентифікацією електронного документа і правилами бібліографічного опису піднімалися у публікації О. Баркової «Стандарты цифровых коллекций: проблемы нормативной базы, особенности национальной стандартизации» [2].

Показники діяльності бібліотеки в електронному середовищі зафіксовані в чинному ГОСТі : 7.20-2000 «Бібліотечна статистика» [11], але вони не повною мірою відповідають вимогам сучасної практики. Наприклад, у шостому розділі одиницями обліку електронних видань визначено примірник і назва, при цьому примірником для електронних видань є дискета і оптичний диск. На сьогодні дискета як вид носія практично ніде не використовується. Також залишається відкритим питання щодо обліку баз даних локального і віддаленого доступу, оскільки в названому ГОСТі відсутні як їх визначення, так і одиниці обліку. Цю проблему піднімає на сторінках часопису «Інформаційного бюлетеня» РБА» Е. В. Слукіна у статті «Проблемы адаптации библиотечной статистики к деятельности в электронной среде» [40].

Досвід роботи бібліотек протягом останніх років показує неухильне зростання кількості віртуальних користувачів і віртуальних звернень до ресурсів бібліотеки на тлі скорочення фізичних читачів і реальних відвідувань бібліотеки.

Грунтуючись на п. 7 і 8 ГОСТу 7.20-2000, показники «віртуальні користувачі» і «віртуальні звернення» [11] введені в статистику бібліотеки, продумана технологія їх вимірювання. Число віртуальних користувачів обраховується за кількістю унікальних IP-адрес персональних комп'ютерів, LOG, що фіксуються протоколами. Віртуальні звернення до ресурсів бібліотеки враховують за числом звернень до сторінок сайту, повнотекстових і бібліографічних БД, представлених в Інтернеті, які також фіксуються LOG-протоколами. За добу з однієї IP-адреси зараховується одне звернення, незалежно від того, скільки сторінок сайту і БД проглянуто. Однак це не вирішило проблему звітності остаточно, тому що вибір програми підрахунків статистичних даних відданий на розгляд бібліотек [21]. Проблеми бібліотечної звітності та бібліотечної статистики неодноразово піднімала у своїх публікаціях О. М. Василенко, тому що на сьогодні бібліотеки України практично не здійснюють реєстрацію користувачів, які отримують бібліотечні послуги в режимі віддаленого доступу [6].

Інструктивно-методична база сайтобудівництва може складатись з двох груп документів, а саме, інструктивно-методичних

матеріалів, що будуть стосуватись передпроектної документації та приймальної документації сайту. **Передпроектна документація** може бути представлена таким чином [9]:

1. Типова структура програми передпроектного дослідження.
2. Типова структура звіту про результати передпроектного дослідження.
3. Типова структура технічного завдання на створення контенту сайту.
4. Типова структура ескізного проекту контенту сайту.
5. Методика створення інформаційного образу об'єкта сайтобудівництва.
6. Методика дослідження сайтів.
7. Типовий склад робочої документації з експлуатації та ведення сайту.
8. Типові структури текстів документів, які входять до складу робочої документації з експлуатації та ведення сайту.
9. Типова структура паспорта сайту.
10. Типове положення про сайт.
11. Типові правила користування сайтом.
12. Типова інструкція для користувачів сайту.
13. Типова структура інструкції з актуалізації контенту сайту.
14. Типові структури текстів рубрик і підрубрик сайту.

Приймальна документація сайту представлена такими документами:

1. Типові структури програми і методики випробувань сайту.
2. Типові структури протоколів випробувань.
3. Типові структури протоколів відповідності.
4. Типові структури актів здачі-приймання у дослідну та промислову експлуатацію [9].

На підставі аналізу вищезапропонованого складу інструктивно-методичної бази можна зробити висновок про можливість достатньо широкого використання чинних стандартів і керівних документів, які регламентують вимоги до створення документації на автоматизовані системи, однак, специфіка самого об'єкта проектування – сайту – вимагає створення специфічного адаптованого інструментарію.

Довідкову базу сайтобудівництва можна скласти за результатами моделювання інформаційних образів об'єктів сайтобудівництва та досліджень реальних сайтів, яку запропонувала російський науковець Н. І. Гендіна [9]. Вона виглядатиме так:

1. Класифікатори.
 - 1.1. Класифікатори об'єктів сайтобудівництва.
 - 1.2. Класифікатор «Типи сайтів».
 - 1.3. Класифікатор типових помилок при створенні сайту.
2. Довідники.
 - 2.1. Довідник «Критерії та показники оцінки якості сайту».
 - 2.2. Довідник «Установи й організації у сфері сайтобудівництва».
 - 2.3. Довідник «Ціни на послуги у сфері сайтобудівництва».
3. Довідково-інформаційні масиви.
 - 3.1. Інформаційні образи об'єктів сайтобудівництва.
 - 3.2. Типові структури контенту сайту.
 - 3.3. Масив фрагментів сайтів, які ілюструють різні типи сайтів [9].

У цілому наявність такої довідкової бази дозволить значно знизити трудовитрати і підвищити якість робіт, пов'язаних зі створенням і оптимізацією сайтів, хоча питання нормування праці при створенні та наповненні контенту бібліотечного веб-сайту взагалі ніхто не вивчав.

У певний час робилися спроби нормування праці в області розробки програмного забезпечення, що тоді були розроблені «Укрупненные нормы времени на разработку программных средств вычислительной техники» [46]; «Укрупненные нормы времени на изготовление и сопровождение программных средств вычислительной техники» [47]; «Типовые нормы времени на программирование задач для ЭВМ» [42]; «Временная методика определения объемов программных средств вычислительной техники» [9]; ГОСТ 4.071.030. «Автоматизированная система управления предприятием. Создание системы. Нормативы трудоемкости» [12]. Наразі ці норми виглядають просто курйозами. Ні в одному з нормативних документів, таких як «Міжгалузеві норми часу на роботи, що виконуються у бібліотеках» [27] та «Типові норми часу на основні процеси бібліотечної роботи» [43] не відображена діяльність зі створення програмного забезпечення для бібліотечного сайту, підтримки та наповнення контенту.

На мою думку, діяльність зі створення веб-сайтів потрібно порівнювати до творчої діяльності й унормовувати її з цих позицій.

Відомо, що для створення веб-сайту потрібна участь трьох професіоналів: веб-майстра, веб-дизайнера та «постачальника» інформації. Зрозуміло, що перший професіонал – це головна фігура, завдяки його мистецтву будь-яка інформація стає інформаційним ресурсом Інтернету. Функції веб-дизайнера іноді суміщують веб-

майстер або бібліотечний фахівець. В ролі постачальників інформації виступають бібліотечні працівники, які повинні грамотно, повно, етично і якісно її представляти [39].

Веб-майстри та веб-дизайнери – це ІТ-спеціалісти. У штатних розписах бібліотек такі фахівці не зазначені, рівень заробітної платні цих працівників нерідко порівняний до бібліотечної, що, з однієї сторони, унеможливає залучення ІТ-професіоналів до бібліотеки, а з іншої – ставить бібліотеку в залежність від їхніх вимог, іноді завищених. На наш погляд, повинен «з'явитися» новий тип бібліотекаря, наприклад ІТ-бібліотекаря, якого будуть готувати бібліотечні вищі, з покращеним матеріальним стимулюванням за складніші умови праці; задля цього необхідно провести аналіз робочих місць, перерозподіл трудових ресурсів та здійснити комплекс заходів із нормування та розрахунку працевтрат. ІТ-бібліотекарі увійдуть до штату з новими кваліфікаційними вимогами та назвами посад.

Підсумовуючи вищевикладене, можна зробити висновок, що на сьогодні в Україні не існує сучасних нормативних, інструктивно-методичних документів, які б регламентували діяльність бібліотек в області сайтобудівництва. Це робить особливо актуальним вирішення першочергових завдань у сфері бібліотечного сайтобудівництва:

1. У галузі нормативно-правового забезпечення:

- розробити нормативну базу сайтобудівництва (національні стандарти) та адаптувати (гармонізувати) іноземні стандарти з бібліотечного сайтобудівництва тощо;

- розробити інструктивно-методичну базу сайтобудівництва (типові нормативно-технологічні документи, удосконалити та уніфікувати форми статистичної звітності відповідно до вимог часу тощо);

- оновити довідкову базу сайтобудівництва (переглянути та розробити нові нормативні документи з нормування праці бібліотечних та ІТ-працівників, задіяних у сфері бібліотечного сайтобудівництва, розробити та упровадити нову штатно-посадову структуру з урахуванням автоматизації й інтелектуалізації праці в бібліотеках як інформаційних установах із урахуванням квот для ІТ-спеціалістів);

2. У галузі підготовки та підвищення кваліфікації кадрів:

- оновити професійно-кваліфікаційну структуру кадрів бібліотек через введення нових спеціальностей, кваліфікацій відповідно до вимог інформаційного суспільства та інформаційно-мережевого рівня характеру діяльності в сучасних бібліотеках;

- пропонувати бібліотечним вишам запровадити курс для опанування бібліотекарями ІТ-технологій у рамках підвищення кваліфікації.

Еволюційний розвиток бібліотек як соціально-комунікативних організацій потребує відповідної організаційно-нормативної перебудови, тому виникає необхідність організації нових виробничих підрозділів з урахуванням інноваційних процесів, а також послідовної політики закріплення інноваційних змін у бібліотечній діяльності через оновлення бібліотечної нормативної бази, системи підготовки кадрів. У свою чергу для термінового вирішення вищезазначених проблем необхідна консолідація сил провідних фахівців у сфері інформаційних технологій, стандартизації, бібліотечної справи, освіти.

Список використаних джерел

1. *Артемюв Ю.* Роль і місце веб-порталу в діяльності наукової бібліотеки / Ю. Артемюв, О. Непляха, Ж. Левченко // Бібліотечний форум України. – 2006. – № 2. – С. 19–21.

2. *Баркова О.* Стандарты цифровых коллекций: проблемы нормативной базы, особенности национальной стандартизации / О. Баркова, Р. Санченко, А. Ярчук [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.reprograf.ru/Barkov.docx>. – Загл. с экрана.

3. *Багрова И. Ю.* Виртуальное справочно-информационное обслуживание (по материалам англоязычной печати 2000–2004 гг.) / И. Ю. Багрова // Библиотекосведение. – 2005. – № 6. – С. 42–48.

4. *Бондаренко В.* Розвиток веб-сайтів бібліотек як інструменту управління інформаційними потоками / В. Бондаренко // Наук. пр. Нац. б-ки ім. В. І. Вернадського. – Вип. 30. – К., 2011. – С. 192.

5. *Булдакова Е. В.* Проблема удобства использования веб-сайтов. Интернет-сайты как каналы научных коммуникаций / Е. В. Булдакова, В. П. Захаров // Технологии информационного общества – Интернет и современное общество : тр. V Всерос. объедин. конф. (г. Санкт-Петербург, 25–29 нояб. 2002 г.). – СПб., 2001. – С. 20–22.

6. *Василенко О.* Сучасні аспекти обліку і реєстрації віддалених користувачів бібліотек / Ольга Василенко // Наук. пр. Нац. б-ки ім. В. І. Вернадського. – Вип. 29. – К., 2010. – С. 227.

7. *Волкова К. Ю.* Проблема измерения качества в библиотеках: применение к оценке Web-сайтов / К. Ю. Волкова // Интернет в библиотеке. – М. : ГПНТБ России, 2003. – С. 10–15.

8. Временная методика определения объемов программных средств вычислительной техники [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.bestpravo.ru/federalnoie/dz-zakony/y3w.html/>. – Загл. с экрана.

9. *Гендина Н. И.* Официальный WEB-сайт: проблемы отражения в открытом информационном пространстве основных функций библиотеки как социального института [Электронный ресурс] / Н. И. Гендина, Н. И. Колкова, О. И. Алдохина // Библиотеки и информационные ресурсы в современном мире науки, культуры, образования и бизнеса : материалы конференции «Электронные данные» – М. : ГПНТБ России, 2009. – 1 электрон. опт. диск (CD-ROM).

10. *Гендина Н. И.* Сайты библиотек и музеев в едином информационном пространстве: анализ отечественного и зарубежного опыта структурирования контента [Электронный ресурс] / Н. И. Гендина, Н. И. Колкова, О. И. Алдохина // Библиотеки и информационные ресурсы в современном мире науки, культуры, образования и бизнеса : материалы 13-й Междунар. конф. «Крым-2008». – М., 2008. – 1 электрон. опт. диск (CD-ROM).

11. ГОСТ 7.20-2000. Система стандартов по информации, библиотечному и издательскому делу. Библиотечная статистика. – Минск, 2001. – 8 с.

12. ГОСТ 4.071.030. «Автоматизированная система управления предприятием. Создание системы. Нормативы трудоемкости» [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://libt.ru/download/gost-4.071.030.html>. – Загл. с экрана.

13. *Делоаш С.* Ориентированный на пользователя проект информационных сетевых сайтов / С. Делоаш // Междунар. форум по информ. – 2002. – 27, № 1. – С. 13–15.

14. *Ермаков С. Г.* Создание веб-сайта библиотеки: методологии и технологии / С. Г. Ермаков, А. М. Стахевич // Библиотеки и ассоциации в меняющемся мире: новые технологии и новые формы сотрудничества : материалы 10-й юбилейн. Междунар. конф. «Крым–2003» (г. Судак, Автономная Республика Крым, Украина, 7–15 июня 2003 г.). – М., 2003. – Т. 1. – С. 275–279.

15. *Жабін О.* Трансформація веб-сайту НБУВ у науково-інформаційний портал України / О. Жабін // Наук. пр. Нац. б-ки ім. В. І. Вернадського. – К., 2005. – Вип. 14. – С. 199–204.

16. *Жабко Е. Д.* Справочно-библиографическое обслуживание в электронной среде: теория и практика. / Е. Д. Жабко. – СПб., 2006. – 338 с.

17. *Задорожня Н.* Роль і місце веб-порталу Державної науково-педагогічної бібліотеки України ім. В. О. Сухомлинського в інформаційному просторі України / Н. Задорожня, Ж. Левченко, О. Непляха // Наук. пр. Нац. б-ки ім. В. І. Вернадського. – К., 2007. – Вип. 19. – С. 70–76.

18. *Захаров В. П.* Анализ информационного наполнения сайтов российских библиотек (структурные метаданные о библиотеках) / В. П. Захаров // Научные библиотеки в новом тысячелетии: проблемы взаимодействия ресурсов : материалы регион. науч.-практ. конф. (г. Иркутск, 10–14 сент. 2001 г.). – Новосибирск, 2002. – С. 140–143.

19. *Зубченко Д.* Web-сайт бібліотеки для юнацтва : метод. поради [Електронний ресурс]. / Д. Зубченко, Т. Сопова. – Режим доступу: <http://www.4uth.go.ua/Librari-science/methodical/8vs.html>. – Назва з екрана.

20. *Калюжная Т. А.* Электронная библиотека ГПНТБ СО РАН / Т. А. Калюжная, В. В. Шпурик // Библиосфера. – 2007. – № 2. – С. 33–42.

21. *Канн С. К.* Основы разработки системы показателей деятельности библиотечного веб-сайта / С. К. Канн // Там же. – 2012. – Спецвыпуск (Материалы конференции). – С. 20–23.

22. *Келер У.* Систематические наблюдения за жизненным циклом web-страниц / У. Келер // Науч. и техн. б-ки. – 2002. – № 3. – С. 99–127.

23. *Крепкова О. Л.* Библиотечный сайт как информационный портал / О. Л. Крепкова // Библиотеки и ассоциации в меняющемся мире: новые технологии и новые формы сотрудничества : Восьмая Междунар. конф. «Крым-2001». – М., 2001. – С. 215–216.

24. *Крупнева И. Г.* Методы продвижения библиотечных Web-сайтов / И. Г. Крупнева, В. К. Степанов // Науч. и техн. б-ки. – 2003. – № 8. – С. 8–11.

25. *Кулева О. В.* Web-сайт библиотеки, каким он должен быть / О. В. Кулева // Библиотека и духовная культура нации : материалы регион. науч.-практ. конф. (г. Новосибирск, 23–27 сент. 2002 г.). – Новосибирск, 2002. – С. 245–249.

26. *Кулева О. В.* Обзор основных направлений исследований сайтов библиотек / О. В. Кулева // Библиосфера. – 2009. – № 3. – С. 59–64.

27. Міжгалузеві норми часу на наукові роботи, виконувані працівниками бібліотек / М-во пр. та соц. політики України, Центр продуктивності. – Краматорськ, 2004. – 49 с.

28. Міжгалузеві норми часу на роботи, що виконуються у бібліотеках / Мін-во пр. та соц. політики України, Центр продуктивності. – Краматорськ, 2007. – 93 с.

29. *Нежурбіда Г.* Веб-сайти медичних бібліотек України: основні концепції побудови та тенденції розвитку [Електронний ресурс]. / Г. Нежурбіда – Режим доступу: [http:// do.gentocs.ru/docs/index-26131.html/](http://do.gentocs.ru/docs/index-26131.html/). – Назва з екрана.

30. *Нильсен Я.* Необходимость разработки стандартов веб-дизайна [Оригинал документа на английском языке] / Я. Нильсен. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.useit.com/alertbox/20040913.html>. – Загл. с экрана.

31. *Пашкова В.* Публічні бібліотеки: виклики XXI століття / Валентина Пашкова // Бібліотечний форум України. – 2010. – № 4. – С. 19–26.

32. Принципы качества веб-сайтов по культуре. Руководство / под ред. пятой рабочей группы проекта Minerva «Определение потребностей пользователей, содержания и критериев качества веб-сайтов по культуре». – М. : Межрегиональный центр библиотечного сотрудничества, 2006. – 64 с.

33. Про Національну програму інформатизації: Закон України від 4 лютого 1998 р. зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>. – Назва з екрана.

34. Публічна бібліотека: веб-сайт: десять кроків до успіху. – К. : Нац. парлам. б-ка України, 2004. – 32 с.

35. *Рогошкина О. Б.* Применение международных и отечественных стандартов для разработки веб-сайта библиотеки / О. Б. Рогошкина // Вестник Дальневосточной государственной научной библиотеки. – 2007. – № 2. – С. 124–132.

36. *Савельева Л. Д.* Информационно-сервисный центр РНБ: особенности функционирования в традиционной и электронной среде / Л. Д. Савельева // Библиотеки и ассоциации в меняющемся мире: новые технологии и новые формы сотрудничества : XIII Междунар. конф. «Крым–2006» (Судак, 10–18 июня, 2006). – М, 2006. – С. 799–802.

37. *Сапрыкин Г. А.* Новые формы учета и обслуживания пользователей в Государственной библиотеке Украины для юношества [Электронный ресурс] / Г. А. Сапрыкин // Библиотеки и ассоциации в меняющемся мире: новые технологии и новые формы сотрудничества : XI Междунар. конф. «Крым–2004». [Электронный ресурс]. – URL: Режим доступа: <http://www.gpntb.ru/win/inter-events/crimea2004/disk/doc/290.pdf>. – Загл. с экрана.

38. *Свирюкова В. Г.* Использование веб-сервисов библиотеки для обслуживания удаленных пользователей (на примере ГПНТБ СО РАН) / В. Г. Свирюкова // Библиотеки национальных академий наук: проблемы функционирования, тенденции развития. – Вып. 9. – К., 2011. – С. 94–98.

39. *Семиколонова Е. Н.* Библиотечные сайты и их эффективность / Е. Н. Семиколонова // Опыт работы Научной библиотеки. – Воронеж, 2011. – С. 14–16.

40. *Слукина Е. В.* Проблемы адаптации библиотечной статистики к деятельности в электронной среде / Е. В. Слукина // Инф. бюл. РБА. – 2011. – № 61. – С. 78–82.

41. *Солов'яненко Д. В.* Структурний аналіз українського бібліотечного веб-сегмента мережі Інтернет // Бібл. вісн. – 2005. – № 3. – С. 26–37.

42. Типовые нормы времени на программирование задач для ЭВМ: утв. Постановлением ГК СССР по труду и соц. вопросам и Секретариатом ВЦСПС от 27 июля 1987 г. № 454/22-70 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.Lawmix.ru/prof/20208/>. – Загл. с экрана.

43. Типові норми часу на основні процеси бібліотечної роботи [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www:195.78.68.75/mincult/docscatalog/document?id=195106>. – Назва з екрана.

44. *Торлин И.* Веб-сайты публичных библиотек Украины: попытка обзора / Игорь Торлин // Бібліотечний форум України. – 2006. – № 3. – С. 4–7.

45. *Трачун Л.* Електронні бібліографічні ресурси на сайтах бібліотек вищих навчальних закладів України /Л. Трачун // Вісник Львівського університету. Серія книгознавство, бібліотекознавство та інформаційні технології. – Львів, 2009. – Вип. 4. – С. 153–166.

46. Укрупненные нормы времени на разработку программных средств вычислительной техники: утв. Постановлением ГК СССР по труду и соц. вопросам и Секретариатом ВЦСПС от 24 сентября 1986 г. № 358/22-20 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.bestpravo.ru/federalnoie/dz-zakony/u3w.html/>. – Загл. с экрана.

47. Укрупненные нормы времени на изготовление и сопровождение программных средств вычислительной техники: утв. Постановлением ГК СССР по труду и соц. вопросам и Секретариатом ВЦСПС от 24 сентября 1986 г. № 357/22-19 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://docs.pravo.ru/document/view/14801342>. – Загл. с экрана.

48. *Филиппова Л. Я.* Создание контента (содержания) библиотечных веб-сайтов учебных заведений (из зарубежного опыта) / Л. Я. Филиппова // Науч. и техн. б-ки. – 2002. – № 2. – С. 55–58.

49. *Філіпова Л. Я.* Питання змісту бібліотечних Web-сайтів в Інтернеті / Л. Я. Філіпова // Бібліотечна планета. – 2003. – № 3. – С. 12–15.

50. *Шевелилова Н. В.* В помощь создателям сайтов библиотек / Н. В. Шевелилова [Электронный ресурс]. – Режим доступа // <http://www.library.ru/3/biblionet/>. – Загл. с экрана.

51. *Шевченко І. А.* Бібліотеки України і світова бібліотечна інфраструктура: доповідь на Чотирнадцятій міжнародній конференції «Крим–2007» / І. А. Шевченко [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dakkkim.edu.ua/tekstu-publikacij/256-libraries-of-ukraine-and-the-world-library-infrastructure>. – Назва з екрана.

52. *Шрайберг Я. Л.* Библиотеки и информационные технологии: десять лет спустя [Электронный ресурс] / Я. Л. Шрайберг // Библиотеки и ассоциации в меняющемся мире: новые технологии и новые формы сотрудничества: 10-я юбил. Междунар. конф. «Крым–2003». – М. : ГПНТБ России, 2003. – С. 9–11.

Данильченко Т. В. Стан та перспективи розвитку організаційно-нормативного забезпечення бібліотечних веб-сайтів.

Ключові слова: бібліотечний веб-сайт, сайтобудівництво, інформаційно-комунікаційні технології, нормативне забезпечення.

Стрімкий розвиток інформаційно – комунікаційних технологій (ІКТ) визначив становлення єдиного відкритого світового інформаційного простору, в якому сучасні бібліотеки нерозривно і органічно пов'язані з процесами генерації, накопичення та зберігання інформації. Інтенсивне впровадження ІКТ в діяльність бібліотек, розширення спектру бібліотечних послуг, використання і створення власних інформаційних продуктів зумовило проблеми організаційного та інформативного характеру. У першу чергу потребують обговорення питання підходів до розробки організаційно-нормативної бази для створення і функціонування бібліотечних веб-сайтів, формування та уніфікація статистичних показників і

розроблення стандартних типових документів для організації сайтів.

Danylchenko T. Organizational and normative ensuring of library websites

Keywords: Library website, site-creation, information and communication technologies, normative ensuring.

An active development of Information and Communication Technologies (hereinafter - ICTs) led to the formation of a unified open-world information space, in which modern libraries, being closely related to such processes as generation, accumulation and storage of information are at the forefront of modern technologies' implementation. The intensive application of ICTs in the activities of libraries, the expanding of library services' nomenclature, the usage and creation of own informational products have put forward the problems of organizational and normative character. Among these issues the approaches to the development of organizational and regulatory framework for the establishment and functioning of library websites, formation and unification of statistical indicators and the development of standard sample documents for the organization of sites should be discussed primarily.

Данильченко Т. В. Состояние и перспективы развития организационно-нормативного обеспечения библиотечных веб-сайтов

Ключевые слова: библиотечный веб-сайт, сайтостроение, информационно-коммуникационные технологии, нормативное обеспечение.

Стремительное развитие информационно-коммуникационных технологий (ИКТ) определило становление единого открытого мирового информационного пространства, в котором современные библиотеки, неразрывно и органично связаны с процессами генерации, накопления и хранения информации. Интенсивное внедрение ИКТ в деятельность библиотек, расширение спектра библиотечных услуг, использование и создание собственных информационных продуктов выдвинуло проблемы организационного и информативного характера. В первую очередь требуют обсуждения вопросы подходов к

разработке организационно-нормативной базы для создания и функционирования библиотечных веб-сайтов, формирования и унификации статистических показателей и разработки стандартных типовых документов для организации сайтов.